

Historische en Genealogische Vereniging Scheveningen Nieuwsbrief 3-2018

In dit nummer

1. **Bestuur HGVS**
2. **Martin Spaans**
3. **Maarten Pronk**
3. **Boekbespreking**
4. **Agenda**

Bestuur HGVS

In de jaarvergadering van 21 april jl. zijn drie nieuwe bestuursleden benoemd, t.w. Patricia Snel, Sjaak Boone en Hans van der Donck. Na de vergadering is het nieuwe bestuur bij elkaar gekomen en zijn de werkzaamheden verdeeld.

Het bestuur bestaat nu uit:

Opgesteld door Frans van Min.

Voorzitter HGVS

Sjaak Boone

*Adri van der Zwan
Penningmeester*

*Pieter de Graaf
secretaris*

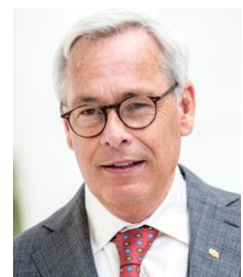
Arie Toet

*Patricia Snel
helpt Frans*

Hans van der Donck

*Frans van Min
Beheerder collectie
en PR*

Martin Spaans

Op donderdag 26 april 2018 werd in gebouw Diligentia te Den Haag aan Martin Spaans een koninklijke onderscheiding uitgereikt. Bij deze plechtigheid waren enkele leden van de HGVS aanwezig, die al vanaf de oprichting lid zijn.

Martin werd benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau. (Volgens de wet/het orde reglement is hij ridder in de 6^e graad.)

De voordracht tot verlening van de koninklijke onderscheiding is tot stand gekomen door samenwerking tussen personen buiten en binnen de HGVS en is gebaseerd op het totale werk van Martin op het gebied van genealogie, heraldiek en medaillekunde.

Martin is sinds de oprichting lid van de Historisch Genealogische Vereniging Scheveningen (HGVS). Hij schreef al artikelen voor de eerste nummers van PRAAIBERICHTEN, het verenigingsblad van de HGVS, werd later lid van de redactie en vanaf 2012 eindredacteur. Ook werd hij gekozen tot bestuurslid van de vereniging. Vanaf 2009 heeft hij in het bestuur de functie als voorzitter.

Naast zijn vele werk voor de HGVS heeft Martin Spaans ook veel historisch, genealogisch en heraldisch onderzoek gedaan en het resultaat gepubliceerd in boeken en tijdschriftartikelen.

Het bestuur van de HGVS heeft Martin Spaans op de KONINGSBORREL (27 april 2018) in MUZEE SCHEVENINGEN gefeliciteerd met de aan hem verleende koninklijke onderscheiding.

Arie Toet heeft hem namens de HGVS toegesproken:

“Beste Martin en alle andere aanwezigen.

Na het bekend worden van het verrassende gegeven, dat jij Martin, gisteren Koninklijk bent onderscheiden, en dit vandaag tijdens deze gezellige bijeenkomst in het Muzee-Scheveningen, nog eens extra wordt benadrukt en feestelijk wordt gevierd, is mij gevraagd als waarnemend voorzitter van de HGVS hierbij enige woorden tot jou te richten.

Ik kan jullie verzekeren dat ik dit best wel een redelijk lastige klus vind en ik zal proberen uit te leggen waarom ik dit zo ervaar.

Allereerst omdat gisteren door onze burgemeester Pauline Krikke, in haar speech ongetwijfeld alle facetten, die hebben geleid tot het uitreiken van de onderscheiding al zijn genoemd. Ik heb vorig jaar ervaren dat zij dit op geheel eigen en prettige manier doet. Dus hoeft dit vandaag niet nog eens gedaan te worden door mij.

Ten tweede, omdat ik mij als geheelonthouder, geen moed heb kunnen indrinken met de zo leuk op de uitnodiging aangekondigde “Koningsborrel”. Ik ben ervan overtuigd als ik dit wel had geprobeerd te doen het resultaat ongetwijfeld nog slechter zou zijn als dat ik nu vrees hoe het zal gaan.

Ten derde, omdat jij Martin, jarenlang onze voorzitter van de HGVS bent geweest en altijd die op de jouw zo eigen manier hebt uitgevoerd.

Wellicht zal jij hierdoor kritischer naar mij luisteren, omtrent wat ik allemaal hier te vertellen heb. Een kleine geluksfactor hierbij is echter het gegeven, dat als het toch mis dreigt te gaan, het in ieder geval in de familie blijft, zoals ze wel eens zeggen.

Als het deze drie feiten gebeven zou zijn, had ik wellicht gedacht, kom op Arie, vooruit met de sik maar helaas, nee hoor. Er was nog een ander probleem dat naar voren kwam schuiven en wel het gegeven wat wij Martin konden geven ter ere van zijn onderscheiding.

Als Historische en genealogische vereniging Scheveningen denk je dan onmiddellijk aan een cadeau op het gebied van onze vereniging, zoals historie of genealogie. Maar daar zit nou net het allergrootse probleem. Wat weet Martin eigenlijk nog niet en wat heeft hij nog niet in zijn bezit ?

Al jarenlang heeft hij van alles onderzocht en gepubliceerd en was hij de vraagbaak voor velen van ons.

Met een, je zou haast zeggen een soort van begeerte wed en wordt door velen gekeken naar zijn bekende stickie. Wat hadden wij daar graag een kopie van gehad of van bepaalde fragmenten daarvan.

Daarnaast horen wij al jarenlang van hem, tijdens onze ontmoetingen, over zijn chronisch gebrek aan ruimte. “Ik moet nodig een en ander opruimen want ik dreig er in te verdrinken”. Als de situatie tussen Martin en mij nu niet andersom zou zijn geweest, dan zou er nu ongetwijfeld een kunstwerk uit de toverdoos van Martin tevoorschijn zijn gekomen maar helaas, over die capaciteiten en de hiervoor benodigde computertechniek beschik ik echter niet. Gedreven door al die mitsen en maren, zoals net door mij zijn weergegeven hebben wij als bestuur en de leden van de HGVS ons gestort op een andere vorm van het geschenk, en wel in de vorm van een dinerbon. Wij allen hopen dat jullie, Martin en Richard, zo toch aan jullie trekken komen”.

Vlnr: Fred van der Zwan, Bert van der Toorn, Wil van den Broek, Martin Spaans, Arie Spaans met partner

Maarten Pronk

In de vorige nieuwsbrief is vermeld dat Maarten Pronk op 13 januari 1944 door de Duitsers op de Waalsdorpervlakte gefusilleerd werd wegens communistische activiteiten. Dit moet echter zijn: “Wegens verboden wapenbezit en terroristische activiteit”.

Boekbespreking

Het bestuur wil er graag op wijzen dat de vereniging een rijke bibliotheek bezit met boeken over de meest uiteenlopende onderwerpen over Scheveningen. Die zijn voor de leden uiteraard zonder kosten in te zien. Zo nu en dan zullen wij een korte beschrijving van een boek opnemen. Hopelijk maakt dat nieuwsgierig. De samenvatting hieronder gaat over een boekje met de titel: “Brief over de wijze van ontstaan van den Aziatischen Braakloop te Scheveningen”, het oudste boek in de bibliotheek van 1832.

Scheveningers golden van oudsher, vergelijkenderwijs, als gezond. Groot was dan ook de verbazing en schrik dat de zo gevreesde cholera in 1832 ons land voor het eerst in Scheveningen bereikte. Men wist eigenlijk niet veel meer dan dat de ziekte uit Bengalen/India afkomstig was en zich een weg baande door Rusland en Europa en tenslotte ook Amerika. Over de oorzaken, hoe het zich verspreidde en de beste wijze van behandeling wist men niets. De uitbraak was aanleiding om dr. D.J.A. Arntzenius te vragen in Scheveningen een onderzoek in te stellen. Arntzenius gold als gezaghebbend, hij was lid van een gezondheidscommissie en had het verschijnsel eerder in Duitsland onderzocht. Arntzenius' vooronderstelling was dat cholera niet besmettelijk is. Hij komt tot de conclusie dat de eerste lijder van de ziekte Leendert Evertszoon Knoester was. Deze was stuurman van een pink was na ongeveer veertien dagen op zee ziek thuisgekomen. Hij schreef zijn ongesteldheid zelf toe aan het feit dat hij bijna een hele dag bovendecks was geweest in regen storm en kou kletsnat was geworden en veronderstelde dat diarree daarvan een gevolg was.

Weer thuis ontwikkelt hij de verschijnselen van de gevreesde ziekte: o.a. een zeer snel verlopende sterke uitdroging. Knoester zal overigens herstellen.

Hierna volgen heel spoedig nieuwe ziektegevallen en door die in kaart te brengen zou besmetting van mens op mens kunnen worden vastgesteld. Wat blijkt is dat geen van de getroffen gevallen contact met elkaar hebben gehad en dat het gevaar van besmetting dus niet bestond. Wat de oorzaken dan wel zijn blijft onduidelijk, daar kijkt Arntzenius niet verder naar. In het dorp gaan de wildste geruchten rond en de angst is groot. Naar schatting zijn ongeveer 250 tot 350 personen aan de ziekte overleden. Dat mag je een ruwe schatting noemen. Zouden kwade dampen – miasmen – zo ging het rond in het dorp, een oorzaak kunnen zijn? Arntzenius blijft daar verre van. Hij heeft zijn onderzoek grondig aangepakt, systematisch en overtuigend. Maar is de conclusie wel juist? Daar denkt dr. d' Aumerie, badarts, toch echt heel anders over. Ook hij maakt een grondige analyse van de situatie. Hij komt tot andere conclusies en in feite verwijt hij Arntzenius broddelwerk te hebben geleverd. Behalve "De Brief" van Arntzenius is het dan ook fascinerend het boekje "Herinneringen uit de Cholera-Epidemie te Scheveningen en proeve eener oplossing der raadsels van de Aziatische Cholera." Van dr. J.F.D d' Aumerie eraast te leggen. Van dit boek hebben wij geen exemplaar in de bibliotheek maar het is wel te vinden op Delpher.

Volgens d' Aumerie is het helemaal niet zeker dat Knoester de eerste cholera-patiënt was, heeft Knoester allerlei verhalen opgehangen over wat er op zee is gebeurd die niet kloppen en wordt het aantal cholera-patiënten overdreven. Kortom: de geschiedschrijving klopt niet erg. De sociale gevolgen van de epidemie zijn trouwens desastreus. Er waagt zich geen bezoeker van buiten meer op Scheveningen en vis kan niet worden verkocht. De toch al arme bevolking krijgt behalve met de angst voor de ziekte te maken met economische stilstand, een ramp.

Hoe dan ook, "De Brief" is een interessant boekje over een allerberoerdst onderwerp.

En de taal? Is het nog leesbaar? Het is misschien even doorbijten maar gemakkelijk te volgen en iemand met gevoel voor taal zal het zeker interessant vinden. Van harte aanbevelen.

Jan Verheij
2 april 2018

Activiteitenagenda 2018

MUZEE/strand zaterdag 12 mei
Onthulling zeilwagen Simon Stevin

Boulevard vrijdagavond 1 juni
Kranslegging bij vissersvrouw

Haven zaterdag 16 juni
Vlaggetjesdag

MUZEE zaterdag 23 juni
Scheveningsedag

Scheveningen zaterdag 18 augustus
Historisch Festival

HGVS
Neptunusstraat 90-92
2586 GT Scheveningen
Email: hgvs@ziggo.nl